

Ярослав Мисак

Щоразу, коли ми присутні на богослужінні, чуємо поминання церковної влади. Але, мабуть, не кожен вичерпно розуміє значення слів «патріарх», «митрополит» чи «єпископ», або ж які функції виконує деканат, екзархат, митрополія. Тому з'ясуємо загальну структуру нашої Церкви в Україні, а заодно і Самбірсько-Дрогобицької єпархії.

Перш за все, розпочнімо ознайомлення із найбільшої структурної одиниці. Патріархат – це традиційна форма церковного устрою в Східних Церквах. Основною особливістю патріархату є те, що він об'єднує ті округи, в яких зберігається обряд, властивий цій Церкві. Відповідно ж Патріарх, або Верховний архієпископ, є головою помісної Церкви, якому належить повнота законодавчої влади. Йому юрисдикційно підвладні всі митрополити та єпископи. Патріарху належать титули Блаженніший а також Отець та Глава Церкви. На даний момент ним є Верховний архієпископ Святослав (Шевчук). Блаженніший Святослав виконує всі обов'язки Патріарха, але поки що Святійший Престол офіційно не визнав патріарший статус УГКЦ, іменуючи її Верховним Архієпископством.

Патріархат, у свою чергу, поділяється на менші округи. Це митрополії – церковні області, до складу яких входять кілька єпархій. Єпископ, який очолює територію митрополії – митрополит. Йому належить титул Високопреосвященніший Архієпископ. В Україні є 4 митрополії (Киево-Галицька, Львівська, Івано-Франківська і Тернопільська). Самбірсько-Дрогобицька єпархія належить до Львівської митрополії, яку очолює владика Ігор (Возняк). Митрополія поділяється на єпархії та екзархати.

Єпархія – адміністративна одиниця помісної Церкви, де головує єпископ. Єпископ – найвищий ступінь священства. Єпископа називають архиєреєм (тобто головним над священиками – ієреями) та преосвященним владикою. Старші і більш заслужені єпископи

дістають назву архієпископів. Єпископи мають право звершувати всі Святі Таїнства, в тому числі – Таїнство Священства.

Правлячим архиєреєм Самбірсько-Дрогобицької єпархії є владика Ярослав (Приріз). Екзархат у Східних Католицьких Церквах, по-суті, нічим не відрізняється від єпархії, – це територія, де проживають вірні, але не так чисельно, щоб їх можна було зорганізувати у єпархії. Екзархатом керує єпископ-екзарх. Сьогодні на теренах нашої держави є наступні екзархати: Луцький, Донецький, Харківський, Одеський та Кримський.

Таким чином в Україні діють: Київська архієпархія УГКЦ, Донецький, Кримський, Луцький, Харківський та Одеський екзархати (Київська-митрополія); Львівська архієпархія, Самбірсько-Дрогобицька, Сокальсько-Жовківська, Стрийська єпархії (Львівська митрополія); Тернопільсько-Зборівська архієпархія, Бучацька і Кам'янець-Подільська єпархії (Тернопільська митрополія); Івано-Франківська архієпархія, Коломийська і Чернівецька єпархії (Івано-Франківська митрополія). У Польщі: Перемисько-Варшавська архієпархія і Вроцлавсько-Гданська єпархія (Перемиська митрополія).

У США: Філадельфійська архієпархія, Пармська єпархія святого Йосафата, Чиказька єпархія святого Миколая, Стемфордська єпархії (Філадельфійська митрополія).
У Канаді: Вінніпезька архієпархія, Едмонтонська, Нью-Вестмінстерська, Саскатунська і Торонтська єпархії (Вінніпезька митрополія).
У Бразилії: Куритибська архієпархія святого Івана Хрестителя і Єпархія Непорочного зачаття Діви Марії в Прудентополісі (Куритибська митрополія).

Крім того є Єпархія Святого Володимира Великого у Парижі, Лондонська єпархія Пресвятої Родина, Апостольський екзархат у Німеччині та Скандинавії, Мельбурнська єпархія святих апостолів Петра й Павла (Австралія і Нова Зеландія) та Буенос-Айресська єпархія Покрови Пресвятої Богородиці в Аргентині.

Оскільки обов'язки й завдання єпископа є досить широкими, то йому на допомогу в архиєрейському служінні покликані:

1. Єпископ-помічник, єпархіальна курія.

2. Декани (протопресвітери) і пресвітери-парохи.

3. Покликані єпископом представники мирян.

1. Єпископи-помічники допомагають правлячому єпископу. Їх вибирає, як і всіх інших архиєреїв, Патріарший Синод єпископів. Наприклад єпископом-помічником Самбірсько-Дрогобицької єпархії є Преосвященніший єпископ кир Григорій (Комар). Дорадчий орган будь-якої єпархії називається курією. До складу Самбірсько-Дрогобицької єпархіальної курії входять: єпархіальний собор, канцелярія та архів, економат, пресвітерська рада, колегія радників, церковний трибунал, промотор справедливості, комісії з різних питань, капеланська служба та інші єпархіальні співробітники. Перед курією стоять наступні цілі: поглиблення душпастирської активності, допомога в адміністративно-виконавчій діяльності а також у судовій ділянці.

2. Декан (протопресвітер) – це священик, який управляє однією з адміністративних частин єпархії (званих деканатом). Всіх їх іменує сам єпископ. На сьогоднішній день Самбірсько-Дрогобицька єпархія поділена на 20 деканатів: Бориславський, Висоцький, Добромільський, Дрогобицький, Дублянський, Лішнянський, Меденицький, Мокрянський, Мостиський, Підбузький, Рудківський, Самбірський, Сколівський, Славський, Старосамбірський, Судово-Вишнянський, Трускавецький, Турківський, Тухольківський, Хирівський.

Найменшою клітиною адміністративного поділу всієї Церкви є парафія. Парафія формується спільнотою вірних, пастирська опіка над якою доручається парохіві. Це – священик, котрий є співпрацівником архиєрея. Саме єпископ має право іменувати парохів. У великих церковних парафіях на допомогу парохам даються священики-сотрудники, яких також призначає правлячий єпископ. Духовний провід вірних СДЄ здійснюють понад 280 священнослужителів, а Христове тіло єпархії складається з 230 парафій із 420 громадами, як згадано вище, поділених на 20 деканатів у 6 адміністративних районах Львівської області.

Ярослав МИСАК, «Мозаїка» Української Греко-Католицької Церкви // СЛОВО №1 (73)